

Begunstigelse kan man vel kalde det, fordi det er en Frihed for de almindelige Skattebyrder — eller Skattebeneficium for de complete Sædesgaarde blev knyttet til Betingelser, og, om det end ikke er aldeles vist, at Godset vilde blive solgt, naar ikke saa var, saa vilde det dog være en uhjemlet Begunstigelse, som Vedkommende vilde beholde, naar man gav dem Lov til at beholde Skattefriheden, uagtet de folgte Bøndergodset; men dette vil man dog gjøre, naar man giver dem fuld Erstatning. Jeg troer derfor, at den Skikkelse, hvori denne Sag først kom frem, og hvorved man gik ud paa at convertere Beneficium til en Capital og give, hvad man kaldte fuldstændig Erstatning, — det vil sige Erstatning, beregnet efter Skattebeneficiets fuldstændige Beløb uden Hensyn til Betingelsen —, var af den Art, at det ikke kunde forsvares, om Regeringen var gaaet ind derpaa. Det vilde have været en saa overordentlig stor Fordeel for Godseierne, at man ikke burde gaae ind derpaa. Det blev ogsaa dengang erkjendt af de finantzielle Collegier, som modsatte sig det i Statskassens Interesse, fordi der dog altid var nogenlunde rimelig Udfigt til, at Godseierne kunde sælge deres Gods og saaledes tabe Skattefriheden, og, som bekjendt, modsatte Regeringen sig bestandig Sagen, saalænge den forelaae i denne Skikkelse. Først efterat den, navnlig i de jydskke Stænder, havde faaet den Form, at man gav en mindre fuldstændig Erstatning for den betingede Rettighed, da først erkjendte de finantzielle Collegier og Regeringen overhovedet, at Staten dog derved opnaaede en Fordeel af den Art, at det kunde forsvares, at give denne mindre Erstatning derfor, og det var paa dette Standpunkt, at Sagen stod, da den gik over i den nuværende Regerings Hænder. Ministeriet forelagde den i denne Skikkelse; men det erkjendte derved ingenlunde, at det var gaaet saa yderligt, saa det kunde forsvares paa nogen Maade at gaae. Tidsforholdene ere siden hiin Tid ikke lidet forandrede. De ere ikke forandrede paa den Maade, at det, som før var uretfærdigt, nu skulde være blevet retfærdigt, — og det vil ikke nogensinde finde Sted fra den nuværende Regerings Side; at der vil blive tilraadet Noget, som i og for sig er uretfærdigt; men

Tidsforholdene ere forandrede paa den Maade, at der er større Brug for Statens Resourcer, at der maa sees nøie til ved enhver Opoffrelse, der gjøres fra Statens Side, for at bringe en eller anden Foranstaltning istand, saa ønskelig den end i og for sig kan være. Dette Hensyn er ogsaa fremkommet under Sagens Behandling, og der er vist deri en fuldkommen god Anledning til, nu at gaae ind paa en mindre rundelig Erstatning, end der var fra først af tilfattet at indbrømme. Jeg troer saaledes, at Sagen, paa det Hovedstandpunkt, hvorpaa den nu er kommen, kan fuldkommen vel forsvares, og jeg troer, at det er ganske vist, at, efterhaanden som det andet Hensyn, Hensynet til Landets Resourcer, fremtræder med større og større Kraft, vil ogsaa den Fordring paa Godtgjørelse, som vedkommende Giere unægtelig have, blive udsat for; om jeg saa maa sige, at blegne mere og mere, og der er derfor ikke, skjøndt den paa ingen Maade ganske kan udslættes, nogen rimelig Udfigt til, at det vil være mere fordeelsagtigt for Vedkommende, at udsætte Sagen til et fjernere Tidspunkt end det nærværende, forsaavidt dette Tidspunkt iøvrigt skulde ligge nogenlunde nær. Jeg troer derfor, at det i Vedkommendes egen Interesse er det bedste, der kan skee, naar dette høitærede Thing vil gaae ind paa Loven, saaledes som den nu foreligger. Der kan vist opstilles væsentlige Tvivl i det Enkelte; der kan vist opkastes Indvendinger, navnlig den, om det er principmæssigt, theoretisk rigtigt, at der er indført en Udskillelse imellem det oprindelige Hovedforhold, de complete Godser, og Parcellerne, som er et afledt Forhold. Saalænge man seer Sagen fra den theoretiske Side, turde det vel være, at denne Forskiel er mindre vel hjemlet; men det, som har bragt en anden Betragtningssmaade frem, det er, at de concrete Forhold altid fremstille sig for den umiddelbare Betragtning med en større Styrke, end de egentlig abstracte Forhold, og deraf er det vistnok kommet, at man er gaaet ind paa en bedre Afgjørelse for Parcellerne end den, som er bleven staaende tilbage for de complete Godfers Giere. At det iøvrigt er gavnligt for de complete Godfers Giere saaledes at komme ud af det hele Forhold, det er vistnok klart, og jeg troer, at